

Stallenbouw

DE SITUATIE IN DE VEETEELT 2023

COLOFON

Een publicatie van Fedagrim VZW
Jules Bordetlaan 164 bus 4
B-1140 Brussel

info@fedagrim.be
www.fedagrim.be

Lay-out:

Evi Cornelissens - Atelier Corneel

INHOUD

Interview met Frederick Audenaert	4
Een gezamenlijke positionering dankzij de Agro-voedingsketen	6
Een nieuw Wetenschappelijk Comité Veeteelt is een belangrijke stap in de goede richting	7
De weg naar MAP 7	8
Welke toekomst voor de zuivelsector? Daniëlle Duijndam aan het woord.	9
De veiligheid op bouwplaatsen en de brandveiligheid in stallen	10
Control, onbekend is onbemind	11
Trends, een blik op de cijfers	12

FREDERICK AUDENAERT

de ondervoorzitter van de Groep Veeteelt binnen Fedagrim:

“De sector krijgt het momenteel zwaar te verduren, maar ik geloof in **opportunities** en een **toekomst** voor de Belgische veeteelt”

Frederick Audenaert was tot eind verleden jaar country manager voor Fullwood en is sinds 1 januari werkzaam in het familiebedrijf dat naast landbouwmechanisatie vooral actief is in de melkwinning. Als ondervoorzitter van de groep Veeteelt binnen Fedagrim hebben we hem gevraagd om de markt en de situatie in de veeteelt te schetsen.

Er zijn nog opportunities

Het zal niemand ontgaan dat er een algemene onzekerheid heerst in de veehouderijsector. Frederick vervolgt: ‘Er is eerst een economisch verhaal. De varkensprijzen waren lange tijd ronduit slecht en er blijft dus weinig ruimte om te investeren, terwijl de melkprijzen tegenwoordig voldoening geven. Toch durven de melkveehouders ook niet te fors investeren omdat er onduidelijkheden zijn met de stikstofwetgeving enerzijds en vergunningen anderzijds. Heel wat veehouders stellen zich vragen over hoe ze hun bedrijf verder moeten vergunnen en hoe lang deze vergunning geldig zal blijven. Daardoor worden heel wat investeringen uitgesteld. Milieu weegt momenteel heel zwaar op onze sector en het zal waarschijnlijk nog enkele jaren duren.’

Dat is tenminste de situatie voor Vlaanderen. In Wallonië is er anderzijds geen stikstofprobleem. Verleden jaar was de stallenbouw heel duur geworden, doordat de grondstoffen enorm duur waren. Heel wat veehouders hebben dan liever gewacht om te bouwen. We zien wel dat heel wat toeleveranciers ondertussen de focus op Wallonië leggen omdat ze daar eenvoudiger zaken kunnen doen. We mogen ook niet vergeten dat energie-

besparingen daar gesubsidieerd worden, het geeft een totaal ander zicht! Daarnaast merken we dat de bedrijven gemiddeld iets kleiner zijn dan in Vlaanderen en dat er ook minder veehouders over blijven dan in het Noorden van ons land.’

‘Voor elke ondernemer zal het opnieuw zoeken zijn om zijn of haar bedrijf te laten renderen. In mijn ogen is het belangrijk om steeds professioneler te werk te gaan. Daarnaast mogen we ook niet vergeten dat de markt zal blijven bestaan.’

Focussen op technologie

Het zal niemand verbazen dat de melkrobot ondertussen een bekend beeld is in de veehouderij. Frederick vervolgt: ‘Het aantal opgeleverde melkrobots blijft fors groeien en klassieke melksystemen gaan er van tussen. Enkele jaren geleden zagen we nog regelmatig dat er nieuwe draaistallen gebouwd werden maar er is wel wat in beweging de laatste tijden. Het blijft een kleine markt omdat deze melkinstallaties pas verantwoord zijn voor bedrijven met meer dan 200 koeien. Deze draaistallen vragen meer stalruimte waardoor er dikwijls een nieuwe bouwvergunning moet aangevraagd worden. Tegenwoordig zorgt

het voor de nodige moeilijkheden. We zien dus dat steeds meer veehouders op zoek zijn naar oplossingen in bestaande gebouwen, zelfs bij grotere bedrijven. In dat kader wordt er regelmatig overwogen om in meer robots te gaan investeren. Een robot kan tegenwoordig tussen 50 en 70 koeien melken. Daarnaast mag men ook niet vergeten dat er voor de coronacrisis nog heel wat vreemde arbeid, uit Polen bijvoorbeeld, ingezet werd om te komen melken. Ondertussen zijn seizoenarbeiders minder gemakkelijk te vinden, en het robotiseren gaat dus steeds verder. De melkveehouders hebben dan ook geen stress meer moesten de melkers dan toch niet komen opdagen! De investering in robotisatie biedt heel wat bedrijfszekerheid. Bovendien zijn melkrobots vlotter en sneller inzetbaar.'

Ondertussen merken ze bij Audenaert dat de eerste grote generatie robots aan vervanging toe is na 10 of 12 jaar dienst. Frederick: 'Deze robots worden intensiever gebruikt dan klassieke melkinstallaties en zullen dus vlugger moeten vervangen worden. Omdat de robots snel evolueren is het ook interessant om deze tijdig te vervangen om van de laatste technologische snufjes te kunnen genieten.'

Toekomstgericht ondernemen

Frederick besluit: 'Het is belangrijk dat we toekomstgericht denken en ondernemen. Voor het ogenblik zijn er negatieve invloeden in Vlaanderen, maar er zijn ook opportuniteiten, en ik ben er van overtuigd dat er ook oplossingen komen. We mogen niet denken dat het voor iedereen gedaan is. Landbouw zal immers blijven bestaan. In Wallonië mag er voorlopig meer en daar heerst een totaal andere sfeer. Kansen blijven bestaan en moeten vervolgens benut worden.'

“ De volledige sector is immers klaar om door te doen en we blijven vooruit denken en ondernemen, ondanks wat er ook gebeurt.”

FREDERICK AUDENAERT

Een gezamenlijke positionering dankzij de Agro-voedingsketen

Fedagrim positioneerde zich in 2022 samen met 9 andere organisaties rond het stikstofdossier in Vlaanderen, met het oog op een doordacht stikstofbeleid. Zonder dit beleid komt 1 job op 3 op de schop. Het belang van een lokale verankering van onze voedselbevoorrading is niet te onderschatten.

Samen riepen we de overheid op voor een stikstofbeleid dat kansen geeft aan een duurzame veehouderij. De gezamenlijke positie werd verdedigd bij minister-president Jan Jambon en bij de ministers Hilde Crevits, Bart Somers, Zuhal Demir en Ben Weyts.

Een ondoordachte definitieve PAS kan immers tot 30% van de banen en eenzelfde percentage (30%) van de bijdrage aan het bruto binnenland-product van de dierlijke agrovoedingsketen bedreigen. Dit zorgt bij veel landbouwbedrijven én binnen de ganse voedingsketen voor onzekerheid en onrust. 'Met een goed doordacht stikstofbeleid, geflankeerd door een gepast budget, kan de Vlaamse regering heel wat jobs vrijwaren en zo de socio-economische impact van dit beleid tot een minimum beperken', luidt het bij de ketenorganisaties. In een gezamenlijke ketenbrief vragen de organisaties - aan de hand van vijf punten - dat Vlaanderen werk maakt van een stabiel en realistisch stikstofbeleid.

In de nasleep hiervan werden er ook 'wake-up calls' georganiseerd. Fedagrim voerde actie om lokale politici attent te maken op de gevolgen van het stikstofakkoord. Tijdens deze 'wake-up calls' voerden we nogmaals het pleidooi voor de benoeming van een nieuw wetenschappelijk comité en de nodige meetprotocollen. Dit wetenschappelijke comité en meetprotocollen zijn nodig om nieuwe stalsystemen goedgekeurd te krijgen. De erkenning van nieuwe systemen vormt een groot probleem. Er kunnen geen nieuwe stalsystemen goedgekeurd worden omdat ze niet

uitgemeten kunnen worden. De nieuwe systemen kunnen niet uitgemeten worden omdat ze geen vergunning krijgen. Het betekent dus een ware achteruitgang voor de hele sector. Landbouw heeft dringend nood aan een perspectief. Er is al 2 jaar onzekerheid. Niemand durft nog iets te ondernemen.

“ De erkenning van nieuwe systemen vormt een groot probleem. Er kunnen geen nieuwe stalsystemen goedgekeurd worden omdat ze niet uitgemeten kunnen worden.”

Dit pleidooi maakte dan ook de kern uit van het bezwaarschrift dat Fedagrim indiende tegen het stikstofakkoord. De doelen zijn scherp maar de maatregelen om de doelstellingen ook haalbaar te maken ontbreken. Het lijkt wel of de sector niet mag innoveren.

Meer info?

www.fedagrim.be/nl/nieuws/fedagrim-pleit-voor-meetprotocollen

Een nieuw Wetenschappelijk Comité Veeteelt is een belangrijke stap in de goede richting

Dankzij een schrijven van Fedagrim aan alle parlementsleden van het Vlaams Parlement werd op 13 juli 2022 een eerste stap gezet om nieuwe stalsystemen te erkennen. De decretale basis voor een nieuw Wetenschappelijk comité Veeteelt werd vlak voor het parlementair zomerreces gestemd.

Het pleidooi om te focussen op de oplossingen voor stikstofdepositie in plaats van op de problemen viel uiteindelijk in vruchtbare aarde. Deze eerste stap in de goede richting leidde uiteindelijk tot een benoeming van een nieuw Wetenschappelijk Comité Veeteelt in november 2022.

Hiermee is het werk echter nog lang niet klaar. Op dit ogenblik pleit Fedagrim voor de installatie van het AT of Administratief Team. Dit team zou voor de administratieve afhandeling van de aanvragen tot erkenning moeten zorgen en indien nodig advies inwinnen bij het WeComV (Wetenschappelijk Comité Veeteelt). Zolang dit team niet actief is blijft de werking van het WeComV en dus ook de erkenning van nieuwe technieken onmogelijk. Het feit dat dit zoveel voeten in de aarde heeft is zorgwekkend. De samenstelling en uitrol van dit Administratief Team mag geen barrière vormen. De niet-benoeming getuigt van een politieke onverantwoordelijkheid.

Meer info?

<https://vilt.be/nl/nieuws/eindelijk-decretale-basis-voor-wetenschappelijk-comite-stikstofreducerende-technieken>

De weg naar MAP 7

Tijdens de dealerday van Fedagrim op 28 oktober 2022 gingen al de eerste geruchten rond dat er een nieuw en draconisch MAP zat aan te komen. Amper één dag later, op zaterdag 29 oktober verscheen een eerste artikel in De Tijd. Nog voor enige belangenorganisatie uit de sector geraadpleegd werd. De tijd die gebruikt werd om het voorstel uit te werken had beter besteed kunnen worden. Zo moest de evaluatie van MAP 6 nog gebeuren na het schrijven van dit plan. Uiterst merkwaardig.

Het nieuwe voorstel werd door coalitiepartners in de Vlaamse regering en door alle landbouworganisaties getorpedeerd. Daarop werd het initiatief bij de landbouworganisaties en de natuurorganisaties gelegd. Deze waren al enkele weken aan het overleggen over een nieuw MAP. De stilte rond deze overleggen stemde positief. Het is wraakroepend dat politici eerst zelf met straffe plannen komen om dan eenmaal ze kritiek ontvangen hun plannen helemaal in te trekken en de bal in het kamp van de belangenverenigingen te leggen. Een beleid moet immers door de sector uitgevoerd... en dus ook gedragen worden. Landbouw en natuurverenigingen werken volgens hun beste vermogens aan een nieuw Mest Actie Plan.

Door het initiatief aan belangenorganisaties over te laten gaat de politiek haar verantwoordelijkheid uit de weg. Een plan zonder consultaties lanceren op slechts 2 maanden voor de deadline toont weinig kenmerken van een goed bestuur. Blijkbaar is de rechtszekerheid voor de landbouwsector maar een bijzaak. Het toont hoe politiek een moeilijke relatie heeft met landbouw. Ondertussen ploegt de boer voort. Zonder duidelijkheid hoeveel mest hij dit jaar op zijn percelen mag uitrijden.

Welke toekomst voor de zuivelsector?

In september had Fedagrim de leden van de groep Stallenbouw en staltoebehoren uitgenodigd bij Leenaerts Agro Techniek in Hoogstraten voor een vergadering die draaide rond de toekomst van de zuivelsector. Fedagrim had Daniëlle Duijndam, een analyst van Rabobank, uitgenodigd. Zij gaf een analyse van de melkproductie op korte termijn maar ook een forecast op langere termijn.

Daniëlle Duijndam
- Rabobank -

Zo werd duidelijk dat de wereldhandel in zuivelproducten slechts 10% van de totale zuivelhandel omvat. De meeste zuivelproducten worden dus lokaal geconsumeerd. Die 10% heeft anderzijds wel een belangrijk effect op de prijsvorming. De wereldhandel groeit jaarlijks met 3%, gedreven door de vraag uit China en Zuid-Oost Azië. De VS laat haar exportpositie groeien, Nieuw-Zeeland zal door milieumaatregelen naar verwachting minder exporteren. Nieuw-Zeeland kent meer en meer uitdagingen door droogte. Er wordt verwacht dat het aanbod de vraag niet kan volgen. India is een belangrijk zuivelland maar is quasi afwezig in de internationale handel. Een toename van de zuivelconsumptie door een groeiende middenklasse alsook de bevolkingsgroei zullen zorgen voor een toegenomen mondiale vraag in 2030.

Wat met Europa...

Op Europees niveau verwacht men een relatieve stilstand, met geen grote groei of daling in de consumptie of de productie. Milieu-uitdagingen

in de Benelux maar ook klimaatuitdagingen in Zuid-Europa zorgen voor een kleine krimp in de productie. Het valt wel op dat de productiekosten van melk niet alleen in Europa maar ook wereldwijd stijgen door hoge voederprijzen en een krappe arbeidsmarkt.

...en België?

De verwachting omtrent de lokale melkprijs is dat de huidige prijzen nog een tijd zullen aanhouden. Biologische melk heeft een relatief nadeel doordat de stijging van de melkprijs het prijsverschil en dus ook de marge tussen bio en niet-bio productie heeft verkleind. Op dit ogenblik zoeken heel wat verwerkers melk, waardoor de melkveehouders een gunstige positie hebben. Zuivelverwerkers worden ook voor uitdagingen gesteld om hogere prijzen door te rekenen aan de retail. Verwacht wordt dat, in supermarkten, de consumptie over het algemeen verschuift van A-merken naar huismerken omdat consumenten hun gedrag aanpassen door de gestegen levensduurte.

“ Het valt wel op dat de productiekosten van melk niet alleen in Europa maar ook wereldwijd stijgen door hoge voederprijzen en een krappe arbeidsmarkt.”

DANIËLLE DUIJNDAM

De veiligheid op bouwplaatsen en de brandveiligheid in stallen

In mei 2022 was de groep Stallenbouw ook te gast bij het Ilvo. Hier stonden twee belangrijke punten op de agenda. De regelgeving omtrent bouwplaatsen en de regelgeving omtrent brandpreventiemaatregelen. Twee thema's die bij de leden hoog op de agenda staan.

In de toelichting omtrent bouwplaatsen lichtte Tom Vermeersch, de coördinator nationaal bouwtoezicht, de actuele wetgeving toe. Een tijdelijke of mobiele bouwplaats wordt omschreven als elke bouwplaats waar civieltechnische werken of bouwwerken worden uitgevoerd. Hierbij dient de welzijnswet ook steeds indachtig gehouden te worden.

Deze uiteenzetting bracht de preventiemaatregelen om ongevallen te vermijden onder de aandacht. Dit niet alleen tijdens de werkzaamheden, er dient ook aandacht te zijn voor dit thema tijdens het ontwerp. De montage van productie-installaties vallen dan weer niet onder de wetgeving van tijdelijke of mobiele bouwplaatsen. Concreet dient er bij de constructie van een stal een coördinatieboek, een postinterventiedossier en een coördinatiestructuur uitgetekend te worden. Belangrijke aandachtspunten bij het organiseren van een werf.

Brandveiligheid in stallen

In april kwam een tweede thema aan bod tijdens een vergadering bij Ilvo, namelijk de regelgeving gekend als 'bijlage 6' omtrent brandpreventiemaatregelen. Deze werd toegelicht door Geert Blancke, Technicus brandvoorkoming – preventieadviseur niveau 1 – veiligheidscoördinator

niveau A – brandweerofficier. Maar ook een man die voeling heeft met landbouw.

De regelgeving omtrent brandpreventie geldt voor alle industriële gebouwen. Doorheen de toelichting wordt meermaals opgemerkt dat bepaalde brandpreventiemaatregelen niet haalbaar zijn in gebouwen voor landbouwdoeleinden. Hierdoor is vaak een afwijking vereist van de regelgeving. Deze worden nu op individuele basis gevraagd en verkregen.

“ Daar zijn nog opportuniteiten om als sector algehele vrijstellingen uit te werken en goedgekeurd te krijgen.”

Doordat de uiteenzetting zo interessant was, en de aanwezige leden zoveel vragen stelden hebben we het geplande praktijkbezoek aan de proefstal van Ilvo laten vallen. Het toont alleen maar hoe interessant het thema was en dat de sprekers in interactie gingen met onze leden.

Control, onbekend is onbemind

Fedagrim is één van de oprichters van Control. Melkmachines en koeltanks worden in het kader van de IKM-certificering verplicht doorgemeten door erkende technici. Het waarborgen van de kwaliteit van deze technici en van de melkwinningsspecialisten valt in België onder de bevoegdheid van Control. Daarnaast staat Control ook in voor de coördinatie van de technische doormetingen, de validatie van de meetapparatuur, de organisatie van de opleiding en studiedagen, etc.

Fedagrim speelt hier een actieve rol met Frederick Audenaert als voorzitter en vertegenwoordigingen van de diverse merken. Vroeger deed Fedagrim ook het dagelijkse beheer maar dit is in de loop der jaren overgedragen aan ILVO. Andere partners in dit project zijn IKM/QFL/QMK, Association Wallonne de l'élevage, MCC Vlaanderen en Comité du Lait.

Samen zorgen de diverse spelers ervoor dat melkmachines en koeltanks steeds veilig en een hoogstaande melk tot bij de consument brengen. In 2022 werden er in België dankzij Control maar liefst 7.497 technische doormetingen uitgevoerd

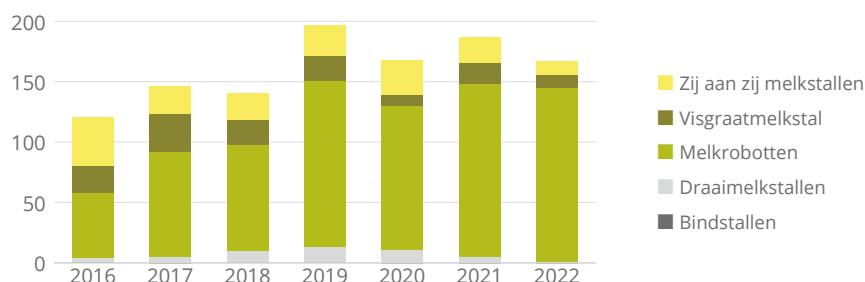
door 154 erkende technici. Deze maakten in 2022 de overstap naar een nieuw IT-systeem voor de metingen door te sturen.

In november organiseerde Control twee studiedagen, ééntje in Wallonië en ééntje in Vlaanderen. Hier werd ondermeer gesproken over het meten van drukverschillen, het spoelen van de apparaten met chloraten en het voorkomen van hittestress. Dankzij de studiedagen blijven de Belgische melktechniekers op de hoogte van de laatste evoluties en kunnen ze de werking en kwaliteit van de melkmachines garanderen.

Trends

MELKINSTALLATIES

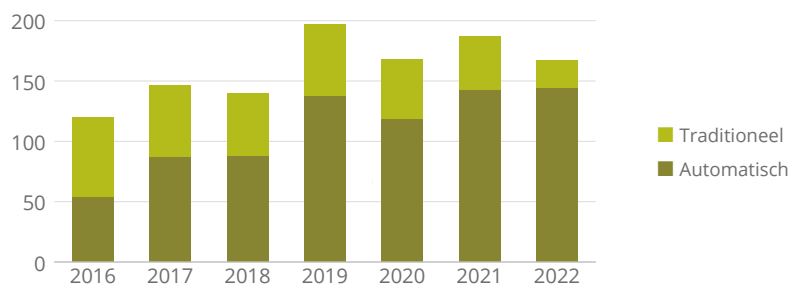
Traditioneel is de sector van de veeteeltuitrusting is al jaren een goede graadmeter voor de schaalvergroting en automatisatie van de melkveehouderij. Al enkele jaren zien we dat de installaties met grote capaciteit marktaandeel winnen tegenover kleinere installaties. Verder kenden de automatische melksystemen een grote opgang de laatste 10 jaar.

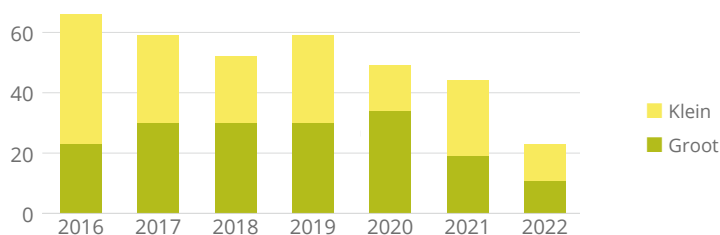
In 2022 werden er 167 melksystemen verkocht. Dat is 11 procent minder dan in 2021. 2021 was wel een heel goed jaar, zeker wanneer je rekening houdt met het feit dat de melkinstallaties steeds groter worden. In de jaren 2018-2020 was de melkprijs relatief stabiel wat maakt dat landbouwers hun investeringen goed kunnen inschatten. Mogelijks heeft de stijgende inflatie ook boeren over de streep getrokken om te investeren. Hun investering zal in 2022 zeker gerendeerd hebben dankzij de hoge melkprices. In 2022 voelen we wel al effecten van de onzekerheid door het stikstofakkoord. In 2021 konden nog nieuwe projecten uitgevoerd worden. In 2022 gaat het bijna altijd over een modernisering van een bestaande stal met een robot.

VERHOUDING TRADITIONELE BEDRIJVEN VS MELKROBOTS

2022 was een recordjaar voor de automatisatie. In 2022 was maar liefst 86% van de totale verkoop een robot. De traditionele melksystemen zijn op dit ogenblik fors op de terugweg. Nog nooit werden er zoveel nieuwe robotsystemen verkocht in België. Ondanks de onzekerheid door het stikstofakkoord zorgt een goede melkprijs ervoor dat een melkveehouder blijft investeren.

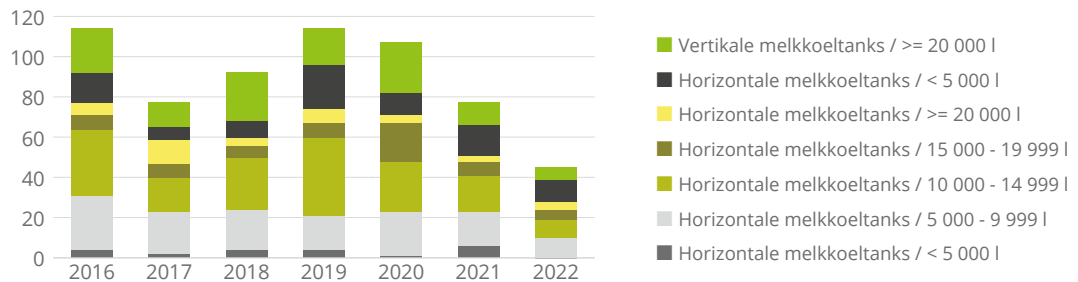

Binnen de traditionele systemen winnen de kleine systemen aan belang. Dit verklaren we doordat er maar in beperkte gevallen nog gekozen wordt voor een groot traditioneel systeem. De absolute aantallen maken duidelijk dat ook de kleine systemen op een historisch laagtepunt staan.

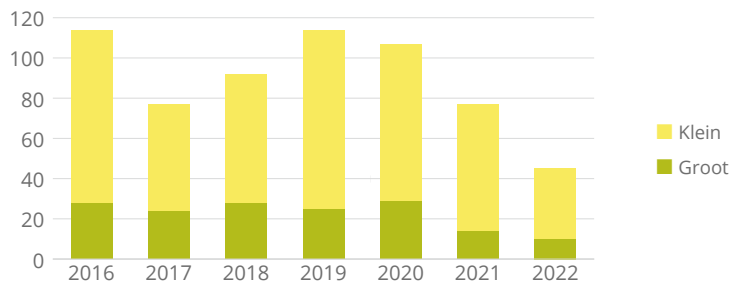
MELKKOELTANKS

De verkoop van koeltanks ging de laatste jaren met rasse schreden achteruit. De allerkleinste koeltanks verdwijnen in 2022 zelfs even helemaal. Maar ook de grootste volumes gaan erop achteruit. Waar er in 2020 nog 44 koeltanks werden verkocht van meer dan 20.000l werden dat er in 2022 nog slechts 10, dat is een daling met 78%. Een koeltank is een langetermijnsinvestering. De huidige rechtsonzekerheid omtrent stikstof en het nieuwe mestactieplan zorgen ervoor dat landbouwers een nieuwe koeltank nog even op de lange baan zetten. Koeltanks hebben ook een lange levensduur. Melkveehouders zullen eerder genoodzaakt zijn om een robot te vervangen dan een koeltank. Wanneer er dan weinig tot geen uitbreidingen zijn dan valt de markt stil.

EVOLUTIE GROOTTE MELKKOELTANKS

De laatste twee jaar werden er verhoudingsgewijs minder grote koeltanks verkocht en de gehele markt daalt. Landbouwers blijven voorzichtig met het groeipotentieel van hun onderneming. Er worden vermoedelijk geen koeltanks meer gekocht die ook anticiperen op toekomstige groei en dit vertaalt zich in meer kleine koeltanks.

KOELTANKGERELATEERD MATERIAAL

Bij het koeltankgerelateerd materiaal zien we een forse daling van de markt sinds 2022. 85% minder melkwachten, 2/3e minder voorcoolers en 78% minder warmteterugwinningsapparatuur. Ook hier eist de rechtsonzekerheid dus genadeloos haar tol.

